

Şarşenaalı Abdıldayev

(1937)

12 Mayıs, 1937 yılında Kemin ilçesi Beyşeke köyünde doğdu. 1955 yılında Kiçi-Kemin Ortaokulunu ve liseyi bitirdikten sonra 1956 yılında Kırgız Devlet Üniversitesi Dil ve Edebiyat Fakültesi Gazetecilik Bölümünü kazandı. 1961 'de Kırgız Devlet Üniversitesi Gazetecilik Bölümünde yüksek öğrenimini bitirdi.

Yayın hayatına şiir yazarak başladı. Onun ilk şiir-

leri gazete ve dergilerde yayınlanıp, 1958'de "Calın" külliyyatında yer aldı.

O, birçok hikâye ve uzun hikâyeler yazdı.

ESERLERİ:

Calın (kolektif), Şiirler, Kırgızmambas, Frunze, 1958, 407s.; Biyiktegi Cıldızdar (Yüksekteki Yıldızlar), Kırgızistan, Frunze, 1970, 118s.

Hikaye

BÜTPÖY KALGAN POEMA / YARIM KALAN HİKÂYE

Bayatan beri col ceeginde turgan kız emi aptaptan kaçıp calgız daraktın kölökösünö çaşındı. Bul cer salkın eken. Kız col karap dağı köpkö turdu da, anan talıkşagan denesin es aldırış üçün oltura ketti. Koyuu çöp capırılıp, körpödöy cumşak tarttı. Antkeni menen cuka köynöktön ötkön nım söögünö cete kakşatıp turdu. Mınday aptapta kızga bul ayabay caktı. Al but aldında ağıp catkan suuga kolun çayıp, dağı köpkö oturdu. Añğıça tee imeriliştin koyuu çañ kötörülüp, ulamdan-ulam cakındadı. Kız ordunan turup, katuu kelatkan ceñil maşınaga karadı. " Baarı bir albayt, - dep oyloodu içinen. - Kol kötörböşöm dele bolot. Avtobustu kütkönüm oñ". Kız maşına cakındagança aga caldıray karap turdu. Anan gana kök "Volga" tuşma-tuş kelgende akırın ulutunup alıp orduna oturdu. Birok, tigi maşına bir az ötü berip, kütpögön cerden tormoz berdi da ceñil toktop, koyuu çañdın arasında kaldı. Kız turup barmakçı boldu ele, kandaydır bir sezim anı ordunan turguzbay koydu. Añğıça çolok ceñ ak köynök kiygen uzun boylu cigit "Volgadan" tüşüp, kagınıp-silkinip tüz ele tigil kızdı közdöy bastı. A kız bolso emne kılarm bilbey caldıragandan caldıradı.

- Salamatsızbı! - dedi cigit cakın kelip.

- Salamatçılık! - Kız kımtınıp, bayatan beri sunup oturgan buttarın cıya, iymeyip unçuktu.

- Kayda barasız? Ce...- Cigit dağı bir nerse suramakçı boldu ele, kayra toktolo kalıp, tek gana cılmayıp koydu.

- Üygö, - dedi kız.

- A-a, Anday bolso colubuz eki başka eken... Men tigi kolhozgo barat go dep oyloodum ele, - dedi cigit özü baratkan ayılga çañsap. - Körsö siz Boroldoygo barat ekensiz da...

- Anı kaydan bildiñiz? - Kız cılmayıp koydu.

- Siz özüñüz aytpadıñızbı.

- Birok men Boroldoygo baram degen cokmun go...

Cigit bir saamga buydala tüştü.

- Ce orus bolso ele Boroldoyluk dep oyloysuzbu? Menin ayılım tetigi cakta, - Kız baya cigit çañsagan caktı körsöttü. - Oşol cerde çaşaym.

Cigit baykabay aytıp alıp çañılıp kalğanına katuu ökündü, birok anısın bilbeske tırışıp, kaktıra küldü. Kız da küldü.

- Keçirip koyuñuz, künöölümün! Demek, colubuz da bir eken, - dedi cigit külküsün tıyıp. - A kokus tsıgan bolsom meni tabordon kuup taştamak eken.

Deminden beri yolun kenarında bekleyen kız, artık iyice yakmaya başlayan güneşten kaçıp ağacın gölgesine sığındı. Burası serindi. Kız, yola bakarak bir hayli vakit bekledi ve yorulan bedenini dinlendirmek için oturdu. Gür otlar, deri gibi yumuşacıktı. Yine de ince gömlekten geçen nem kemiklerini sızlattı. Böyle sıcak bir havada bu durum kızın çok hoşuna gitti. Önünde akan suya ellerini daldırdı, bu şekilde uzun süre oturdu. O esnada ta uzaktaki dönemeçten koyu bir toz kalktı ve gitgide yaklaştı. Kız yerinden kalkıp hızla yaklaşan arabaya baktı. "Nasılsa almayacak" diye içinden geçirdi. "Elimi kaldırmasam da olur. Otobüsü beklesem daha doğru olur". Kız, araba yaklaşıp kadar yalvarır gözlerle baktı. Daha sonra mavi "Volga" tam yanından geçerken sessizce iç çekti ve yerine oturdu. Ama araba biraz öteye gittikten sonra beklenmedik bir şekilde fren yaptı, yavaşça durdu ve toz bulutunun içinde kaldı. Kız kalkıp arabaya gitmek istese de içinden bir his kalkmasına izin vermedi. O sırada kısa kollu beyaz gömlek giymiş uzun boylu delikanlı "Volga'dan" indi. Üzerindeki tozu silkeledi ve doğruca kıza doğru yürüdü. Kız ise ne yapacağını şaşır vaziyette kala kaldı.

- İyi misiniz? Dedi delikanlı kıza yaklaşınca.

- Teşekkür ederim! Dedi alçak bir sesle. Kız, üstünü başın düzelterek, deminden beri suda kalmış ayaklarını topladı.

- Nereye gidiyorsunuz? Yoksa... Delikanlı bir şey soracak oldu ama bundan vazgeçerek gülümsedi.

- Eve, dedi kız.

- A, o zaman yollarımız ayrılmış. Ben şu kolhozda gidiyorsunuz diye düşünmüştüm, dedi delikanlı, gitmekte olduğu köye doğru bakarak. Galiba siz Boroldoy'a gidiyorsunuz.

- Nerden bildiniz? Kız gülümsedi.

- Siz, kendiniz söylemediniz mi?

- Ama ben Boroldoy'a gidiyorum demedim ki.

Delikanlı biran afalladı.

- Yoksa Rus oldu mu Boroldoylu mu sanıyorsunuz.

Benim köyüm şu tarafta. Kız biraz önce delikanlının gösterdiği yönü gösterdi. Orada yaşıyorum.

- Özüñ dilerim, hatalıyım! Demek yolumuz da aynı, dedi delikanlı gülmeyi kesip. Ani Çingene olsam ben hepten meclisten kovacaktım.

- Antken menen siz Şerlok Holmstun özü ekensiz, - dedi kız tiginü üstömdötö tamaşaga çaptırıp. - Bardık sırdı ayttırbay bilet ekensiz.

Aylası ketken cigit mınday ızasız kakşıktan külüp gana kutuluunu çeçti. Anan bir az caylangansıp, kızga tike mañday oturdu.

- Anday bolgon soñ çoquu keteli, makulsuzbu? - Kız unçukkan çok.

- Siz al cerde köptön beri çaşaysızbu? - dedi cigit.

- Bir cıl boldu.

- A murda?

- Odessada turçubuz. Kiyin Frunzege köçüp kelip, anan ötkön cılı uşul kolhozgo ornoştuk.

- Cönü bar eken, - cigit baş iykedi.

- Siz da oşol ayıldansızbu?

- Ooba.

- Şaarda işteysiz go, sıyağı.

- Kanday desem, kündüzü zavoddo işteym, keçkisin institutta okuyım. Balkim politehnikalık instituttu bilseñiz gerek.

- Bilem, bilem, ötkön cılı men da ekzamen tapşırıp konkurtstan ötpöy kalgam.

- Kaysı fakültetine ötmök eleñiz?

- Kuruluş fakültetine.

- Oo, al çoñ fakültet. Birok, kırsık bolgon eken. A bıyl da ekzamen tapşirasızbu?

- Ooba, biroq meditsinalık institutka ötsöm deym, - kız bul sözdü aytarım aytıp alıp negedir kızarıp ketti. cigit eç nerseni baamdagan çok.

- A emne üçün bizdin institutka emes?

Kız cer karap ogo beter kızardı. Anan sözdü başkaga burdu.

- Siz kimdin balasızbu? - dedi.

- Keliñiz, tanışıp alalı! - cigit kolun sundu. - Kalmurat uulu Mirza.

- Sveta, - dedi kız.

- Emese, Sveta mından arı cakşı tanış bolup cürölü. Eköbüz bir ayıldan ekenbiz.

Sveta Mirzanı karap, anın cüzünön ayrılgan bul sözdün kañçalık çındığı bar, al kanday maanide ekenin baamdap kördü.

- İşenbey catasızbu? - dedi Mirza.

- İşenem! - dedi Sveta dağı ele tiktep turup.

Uşul azır kızdın köñülündö kandaydır bir cıluu sezim payda boldu. Anan al sezim tamanınan töböşünö çeyin sızılıp ötüp, cürögünö ümüt, kaaloo payda bolgonsudu. Birok, al kanday ümüt, kaaloo ekenin tak acıratıp bile albadı. Uşundan ulam cer karap cılmayıp koydu. Antken menen kızdın kubanıçı tolkup turdu.

- Kana ketelibi? - dedi Mirza.

- Siz bara beriñiz, men şaşpay ele avtobustu kütöm.

Mirza kantse da tigi kızdın tek gana kılık mene-naytıp catkanın sezip turdu.

- Çın aytam, - dep küldü Sveta, - siz bara beriñiz.

Mirza da köngön çok.

- Coldoşuñdu colgo kaltırsañ, aldıñdan kara çaar cılan çıgat, deyt Kırgızdar. Men cılandan ayabay korkom. Oşonduktan çoquu ketebiz, - dedi Mirza, tigindeyireek cerde catkan Svetanın sumkasın alıp. - Kana turuñuz.

Sveta tura bererde anın eliktikindey tüp-tüz, uzun,

- Yine de Sherlock Holmes'un kopyasıymışsınız, dedi kız üstüne giderek delikanlıyı biraz daha sıkıştırdı şakayla. Söyletmeden her şeyi biliyorsunuz.

Çaresiz kalan delikanlı, bu şakayla karışık güceneden gülerek kurtulmayı çözüm olarak gördü. Sonra biraz daha rahatlamış gibi, kızın tam karşısına oturdu.

- Bu kadar olduktan sonra birlikte gidelim, kabul mü?

Kızdan ses çıkmadı.

- Siz orada çoktan beri mi yaşıyorsunuz? Dedi delikanlı.

- Bir yıl oldu.

- Ya önce?

- Odessa'daydık. Sonra Frunze'ye geldik, sonra da geçen yıl kolhoza yerleştik.

- Görev icabı demek, delikanlı başını eğdi.

- Siz de o köyden misiniz?

- Evet.

- Şehirde çalışıyorsunuz galiba.

- Nasıl söylesem, gündüzleri fabrikada çalışıyorum, akşamları enstitüde okuyorum. Belki Politeknik Enstitüyü biliyorsunuz sanırım.

- Biliyorum, biliyorum geçen yıl ben de sınavına girdim, yarışmada geçemedim.

- Hangi fakültesini istiyordun?

- İnşaat fakültesine.

- O, orası büyük fakülte. Ama kaza olmuş. Bu yılda sınava girecek misiniz?

- Evet, ama tıp enstitüsüne geçmek istiyorum, kız bu sözü söyler söylemez nedense yüzü kızardı. Delikanlı hiçbir şeyi fark etmedi.

- Pekî, neden bizim enstitüye değil?

Kız yere baktı, daha da kızardı. Sonra konuyu değiştirdi.

- Siz kimin oğlusunuz? Dedi.

- Gelin, tanışalım! Delikanlı elini uzattı. Kalmurat oğlu Mirza.

- Sveta, dedi kız.

- Öyleyse bundan sonra seninle iyi arkadaş olalım Sveta. Hem de aynı köydeniz.

Sveta Mirza'ya baktı, onun yüzünden söylenen bu sözün ne kadar gerçekliği var, bu sözlerin ne manaya geldiğini düşündü.

- İnanmıyor musunuz? Dedi Mirza.

- İnanıyorum, dedi Sveta doğrudan ona bakarak.

O anda kızın gönlünde nedense sıcak bir his ortaya çıktı. Sonra bu his tabanından kafasına kadar süzülerek çıktı, yüreğine umut, istek oldu sanki. Ama bunun nasıl bir umut veya nasıl bir istek olduğunu tam olarak birbirinden ayıramadı. Bu yüzden yere bakarak gülmüştü. Yine de kızın sevinci çoşuyordu.

- Hadi, gidelim mi? Diye sordu Mirza.

- Siz gidin, benim acelem yok, otobüs bekleyeceğim.

Mirza ne yapsa, kızın tek bir şekilde hiç istifini bozmadan cevap verdiği görüyordu.

- Ciddi söylüyorum, diye güldü Sveta, siz gidin.

Mirza da ikna olmadı.

- "Yoldaşını yolda bırakırsan önüne yılan çıkar" der Kırgızlar. Ben yılanlardan fena korkarım. Bu nedenle birlikte gideceğiz, dedi Mirza, biraz ötede duran Sve-

birok toluk, küngö küygön buttarı Mırzanın közüne çalıktı. Anın seziminde ot çağılıp, negedir içi ısıy tüştü. unçukpay tetiri buruldu da, arıktan atap maşınanı közdöy bastı.

Alar dağı köpkö col cürüştü.

- Men sizdin atañızdı cakşı taanıym, - dedi Sveta bir okumda (A Mırzanın köñülündö baya özü körgön buttar ali tınçık berbey catti).

- İ-i, - dep koydu Mırza kadiger gana.

- Biz tam salıp catkanda, atañız ustun kötörüşkön. Ayabay cakşı adam.

- İ-i, - dep koydu Mırza dale. Anın azır kıyalı alda kayda cürgön boluçı.

Çıpçıyta tigilgen ak koftası menen boz yubkası kızdın bulçuñ eterin çıtıratıp, anısı mala kızıl etine ayabay caraşıp turat.

Maşına çoñ coldon burulup, ekinçi bir colgo tüştü.

Açık turgan terezeden Svetanın butuna kün nuru tüştü.

- Sen cakşı kız ekensiñ Sveta! - Mırzanın közü kapısının ele Svetanın butuna çaldıktı.

- Çın elebi? - Kız maktoogo turuştuk bere albay kızarıp ketti. Anan al sır berbeske tırışıp, akılına kabılışa tüşkön birinçi ele sözün aytıp ciberdi.

- Cigitter, siler kıym elesiñer go! Baykagıç, sezgiç kelesiñer. Ce Anday emespi?

- Anı kızdar bilbese, men kaydan bilet elem? - dedi Mırza tiginin küngö küygön butuna dağı bir iret karap.

- Çaşırbay ele koyuñuz, cigitter bilbegen balaket cok! - Sveta yubkasının etegin tartıp tizesin cabuuga tırıştı.

- Ayrılat, - dedi Mırza. Eköo teñ külüp kalıştı.

- Caydın tolup turgan uşul uçurunda lep etken cel cok. Kün ayabay ısıp turat, - dedi Sveta.

- Buluttar nebak katpadı. - Mırza tameki küygüzdü. - Çımçıkta buodayçasın uçuruptur. Demek, cakında küz kelet.

ta'nın çantasını alırken. Hadi, kalkın

Sveta kalkarken, onun eliğinki gibi dümdüz, uzun, ama dolgun, güneşte yanmış bacakları Mırza'nın gözlerine ilişti. Hisleri alevlendi, nedense içinde bir sıcaklık hissetti. Ses çıkarmadan ters döndü ve kanaldan atlayarak arabaya doğru yürüdü.

Uzun bir yol kat ettiler birlikte.

- Babanız çok iyi tanyorum, dedi Sveta bir ara (Mırza demin gördüğü bacakları bir türlü aklından çıkaramıyordu).

- Hı dedi Mırza umursamaz bir tavırla.

- Biz ev yaparken babanız sütunları taşıymıştı. Çok iyi bir insan.

- Hı dedi Mırza yine. Onun aklı şu anda tamamen başka yerlerdeydi.

Son derece dar dikilmiş beyaz gömleği ile külrengi eteği, kızın tüm vücut hatlarını belli ediyordu ve kızıl kumral tenine çok yakışıyordu.

Araba anayoldan dönüp başka bir yola girdi.

Açık duran camdan Sveta'nın bacakların güneş ışıkları değdi.

- Sen iyi kızmışsın Sveta! Mırza'nın gözleri aniden Sveta'nın bacaklarına kaydı.

- Gerçekten mi? Kız bu övgüyü kaldıramadı ve kızardı. Yine de belli etmemeye çalışarak, aklına gelen ilk kelimeleri söyledi.

- Delikanlılar, siz fenasınız! Hiçbir şeyi gözden kaçırmayan ve hisseden. Yoksa öyle değil misiniz?

- Bunları kızlar bilmezse ben nerden bileyim! Dedi Mırza. Kızın güneşten yanmış bacaklarına bir kez daha bakarak.

- Hiç boşuna saklamayın, erkeklerin bilmediği hiçbir şey yok! Sveta eteğini çekerek dizlerini kapatmaya çalıştı.

- Yırtılır, dedi Mırza. Gülüştüler.

- Yazın bu en sıcak zamanında hafif bir yel bile esmiyor. Hava çok sıcak, dedi Sveta.

- Bulutlar çoktan kurudu. Mırza sigara yaktı. Kuşlar başaklarını uçurmuş. Demek ki yakında güz gelecek.